

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТКА ЛЕКЦІЙНЕ ЗАНЯТТЯ № 9

ТЕМА 5. АУДИТ АКТИВІВ, ПАСИВІВ І ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Дисципліна: «Основи аудиту».

Тема заняття: Аудит статутного фонду. Аудит кредиторської заборгованості. Аудит валових доходів і витрат підприємства. Аудит фінансових результатів. Аудит використання фондів і цільового фінансування.

Поняття, що підлягають засвоєнню: резервний капітал; статутний капітал; пайовий капітал; зобов'язання; кредиторська заборгованість на товари, роботи, послуги, витрати, витрати звичайної діяльності, витрати на збут, витрати операційної діяльності, витрати основної діяльності, доходи, сукупний дохід, фінансовий результат.

Тип заняття: формування компетентностей.

Вид заняття: лекції проблемні з елементами бесіди.

Дидактична мета:

1. Навчальна: закріпити раніше вивчений матеріал; сформулювати поняття та уявлення аудиту статутного фонду, кредиторської заборгованості, валових доходів і витрат підприємства, фінансових результатів, використання фондів і цільового фінансування; перевірити рівень засвоєння знань.

2. Розвиваюча: розвивати творче мислення та зацікавленість у застосуванні набутих знань.

3. Виховна: прищепити професійні якості (уважність, охайність, аналітичний погляд на дану тему).

4. Методична: активізація самостійної роботи студентів на заняттях з дисципліни «Основи аудиту».

Методичні рекомендації: перед вивченням підтем слід пригадати, які групи об'єктів належать до власного капіталу, зобов'язань, валових доходів і витрат, фінансових результатів, до фондів і цільового фінансування, визначення їхніх складових. На початку підтем, необхідно розглянути мету і з'ясувати завдання. Потім потрібно визначити нормативно-правову документацію та законодавчі акти, які розглядають особливості ведення обліку за об'єктами перевірки. Далі слід з'ясувати джерела аудиторських доказів перевірки власного капіталу, кредиторської заборгованості, валових доходів і витрат, фінансових результатів, фондів і цільового фінансування.

Значну увагу слід приділити опису методики проведення аудиторської перевірки власного капіталу, кредиторської заборгованості, валових доходів і витрат, фінансових результатів, фондів і цільового фінансування.

Крім того, необхідно визначити типові та можливі порушення обліку власного капіталу, з якими може зустрітися аудитор у процесі перевірки.

Міжпредметні та міждисциплінарні зв'язки:

Забезпечуючі дисципліни: Економіка, Політична економія, Статистика, Економіка підприємства, Фінанси, Бухгалтерський облік, Гроші та кредит, Інформаційні системи і технології в обліку.

Забезпечувані дисципліни: Фінанси підприємства, Облік і звітність в бюджетних установах, Контроль і ревізія, Фінансовий облік, Організація обліку на підприємствах малого бізнесу, Податкова система.

Навчально – методичне забезпечення лекції:

Засоби навчання: наочні посібники, роздатковий матеріал до теми, короткий конспект заняття, слайди (чорнило з ручкою на слайді свідчить про те, що це потрібно законспектувати).

Завдання заняття:

Знати: мету, предмет, об'єкти аудиту статутного фонду, кредиторської заборгованості, валових доходів і витрат підприємства, фінансових результатів, аудит використання фондів і цільового фінансування; нормативно-правове забезпечення аудиту; джерела аудиторських доказів перевірки статутного фонду, кредиторської заборгованості, валових доходів і витрат підприємства, фінансових результатів, використання фондів і цільового фінансування.

Вміти: відносити до типових та можливих порушень по операціях з обліку статутного фонду, кредиторської заборгованості, валових доходів і витрат підприємства, фінансових результатів, використання фондів і цільового фінансування.

Література:

1. Виноградова М.О. Аудит: навч.посіб./М.О.Виноградова, Л.І.Жиднєєва – К.: «Центр учбової літератури», 2014.- 656с. [ст. 312-325], [ст.330-348].

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Організаційний момент

1. Привітання.
2. Перевірка присутніх.
3. Перевірка підготовленості студентів до заняття.

2. Актуалізація опорних знань

(повторення попередньо вивченого матеріалу)

Продовжити відповідь.

Критерії оцінювання:

1 правильна відповідь - 0,5 бал, максимальна кількість балів 2,5 бали.

Бланк для відповідей студента _____

Варіант 1

<i>№ з/п.</i>	<i>Твердження</i>
1.	Основними завданнями аудиту основних засобів є:
2.	Об'єкти аудиту основних засобів – це
3.	Джерелами аудиту основних засобів є
4.	Типовими порушеннями в обліку основних засобів є такі:

5.	<i>Мета аудиту запасів –</i>
<i>Загальна кількість балів -</i>	

*Правильна відповідь
Варіант 1*

<i>№ з/п.</i>	<i>Твердження</i>
1.	Основними завданнями аудиту основних засобів є: контроль за дотриманням чинного законодавства щодо операцій з основними засобами; перевірка правильності документального оформлення операцій, пов'язаних з рухом основних засобів; перевірка правильності визнання, класифікації та оцінки необоротних активів; перевірка фактичної наявності і стану основних засобів та ін..
2.	<i>Об'єкти</i> аудиту основних засобів - це групи основних засобів, їх первісна, залишкова, справедлива, ліквідаційна і відновлювана вартість, а також правильність документального оформлення операцій з основними засобами, достовірність синтетичного та аналітичного обліку, реальність відображення вартості основних засобів і зносу у фінансовій звітності; економічні й технічні показники використання основних засобів; організація їх обліку та стан внутрішнього контролю.
3.	Джерелами аудиту основних засобів є три основні групи носіїв інформації: фінансова звітність; реєстри обліку; первинні документи.
4.	Типовими порушеннями в обліку основних засобів є такі: недотримання в наказі про облікову політику вимог чинного законодавства щодо обліку основних засобів; неповнота заповнення первинних документів з обліку основних засобів або їх відсутність; відсутність інвентарного обліку основних засобів; порушення порядку проведення інвентаризації основних засобів та відображення її результатів в обліку; невірна оцінка основних засобів; необґрунтоване списання основних засобів; помилки під час проведення переоцінки основних засобів; невірне нарахування амортизації основних засобів та її віднесення на об'єкти обліку; невідповідність даних синтетичного та аналітичного обліку тощо.
5.	<i>Мета</i> аудиту запасів – підтвердити законність господарських операцій щодо запасів та правильності відображення їх в обліку, а також установити дотримання підприємством вимог П(С)БО 9 «Запаси» та П(С)БО 16 «Витрати».

<i>№ з/п.</i>	<i>Твердження</i>
1.	<i>Предмет</i> аудиту запасів –
2.	<i>Завданнями</i> аудиту запасів в цілому є:
3.	До типових та можливих порушень в операціях з обліку запасів слід віднести:
4.	<i>Мета</i> аудиту грошових коштів –
5.	До типових та можливих порушень по операціях з обліку грошових коштів слід віднести:
<i>Загальна кількість балів -</i>	

Правильна відповідь

Варіант 2

<i>№ з/п.</i>	<i>Твердження</i>
1.	<i>Предмет</i> аудиту запасів – господарські процеси та операції, пов'язані з оприбуткуванням, наявністю, рухом, використанням та іншим вибуттям запасів, а також відносин, що виникають при цьому на підприємстві та за його межами.
2.	<i>Завданнями</i> аудиту запасів в цілому є: правильність віднесення активів підприємства до запасів та до їхніх видів; забезпечення зберігання запасів і дотримання встановлених нормативів їхнього виробничого використання; правильність визначення первісної або чистої вартості виробничих запасів; повнота та правильність відображення в обліку надходження та вибуття запасів за їхніми напрямками; доцільність вибору підприємством методу списання запасів на витрати та дотримання його в обліку тощо.
3.	До типових та можливих порушень в операціях з обліку запасів слід віднести: неправильне визначення первісної вартості придбаних запасів; неправильний облік надходження та розрахунок списання транспортно-заготівельних витрат; порушення правил приймання вантажів; неповне оприбуткування запасів; нестачі, крадіжки, псування, привласнення матеріальних цінностей; незадовільне оформлення первинних документів; відсутність розподілу виробничих витрат між видами виробництв; неправильне визначення обсягів і сум незавершеного виробництва; неправильне формування та підрахунок виробничої собівартості; невідповідність даних аналітичного та синтетичного обліку; незадовільна організація бухгалтерського обліку запасів тощо.

4.	<i>Мета</i> аудиту грошових коштів – встановити достовірність даних щодо їхньої наявності та руху, повноти і своєчасності відображення інформації в первинних та зведених документах й облікових регістрах, правильності ведення обліку грошових коштів і розрахунків відповідно до прийнятої облікової політики, достовірності відображення залишків у звітності господарюючого суб'єкта.
5.	До типових та можливих порушень по операціях з обліку грошових коштів слід віднести: незадовільне оформлення первинних документів; складання первинних касових документів не в день руху готівки; невідповідність сум у касових ордерах та у Звіті касира; видача готівки під звіт особам без повного звіту за попередній аванс; недостовірність підписів осіб, які отримали гроші; виплата готівки за фіктивними рахунками або документами; включення до платіжних документів підставних осіб; невідповідність даних аналітичного та синтетичного обліку тощо.

3. Мотивація навчальної діяльності

(оголошення теми, мети, завдання заняття)

Тема: Аудит статутного фонду. Аудит кредиторської заборгованості. Аудит валових доходів і витрат підприємства. Аудит фінансових результатів. Аудит використання фондів і цільового фінансування.

Дидактична мета:

1. Навчальна: закріпити раніше вивчений матеріал, сформулювати поняття та уявлення помилок та обману в аудиті.

2. Методична: активізація самостійної роботи студентів на заняттях з дисципліни «Основи аудиту».

Завдання заняття:

Знати: мету, предмет, об'єкти аудиту статутного фонду, кредиторської заборгованості, валових доходів і витрат підприємства, фінансових результатів, аудит використання фондів і цільового фінансування; нормативно-правове забезпечення аудиту; джерела аудиторських доказів перевірки статутного фонду, кредиторської заборгованості, валових доходів і витрат підприємства, фінансових результатів, використання фондів і цільового фінансування.

Вміти: відносити до типових та можливих порушень по операціях з обліку статутного фонду, кредиторської заборгованості, валових доходів і витрат підприємства, фінансових результатів, використання фондів і цільового фінансування.

4. Сприйняття і засвоєння нових знань

Переходимо до вивчення нової теми, щоб вивчити і засвоїти тему, ми розглянемо матеріал за таким планом заняття.

ПЛАН ЛЕКЦІЇ:

1. Аудит статутного фонду.
2. Аудит кредиторської заборгованості.
3. Аудит валових доходів і витрат підприємства.

4. Аудит фінансових результатів.
5. Аудит використання фондів і цільового фінансування.

Нормативні документи:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» № 996-ХІV від 16.07.99р.
2. Закон України «Про господарські підприємства» № 1577-12 від 19.09.91р., з наступними змінами і доповненнями.
3. Закон України «Про підприємства в Україні» від 27.03.91р., з наступними змінами і доповненнями.
4. План рахунків бухгалтерського обліку підприємств, організацій та установ, затверджений наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.99р.
5. Положення про порядок збільшення статутного фонду акціонерного товариства у зв'язку з індексацією основних фондів № 07-04/98.
6. П(С)БО 15 «Дохід», затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 29 листопада 1999 р. № 290 /останні зміни 27 червня 2013р. №627.
7. П(С)БО 16 «Витрати», затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р. № 318 /останні зміни 27 червня 2013р. №627.

1. Аудит статутного фонду. *Мета* аудиту власного капіталу – встановити достовірність первинних даних відносно формування та використання власного капіталу, повноти та своєчасності відображення інформації в первинних та зведених документах й облікових регістрах, правильність ведення обліку власного капіталу відповідно до установчих документів та облікової політики, достовірність відображення стану власного капіталу у звітності підприємства.

Предмет аудиту власного капіталу – господарські операції та процеси, пов'язані з формуванням власного капіталу та його складових, а також відносини, що виникають при цьому між підприємствами та його власниками та учасниками.

Об'єктами аудиту власного капіталу можуть бути:

- 1) Елементи облікової політики:
  - П(С)БО, якими керується підприємство при веденні обліку власного капіталу;
  - номенклатура робочих бухгалтерських рахунків;
  - порядок обліку курсових різниць протягом звітного періоду;
  - порядок створення й використання резервного капіталу;
  - оцінка внесків й порядок збільшення статутного (іншого зареєстрованого) капіталу;
  - порядок розподілу чистого прибутку та ін.
- 2) Операції з обліку:
  - формування та використання статутного капіталу;
  - формування та використання пайового капіталу;
  - формування та використання додаткового капіталу;
  - формування та використання резервного капіталу;
  - формування та використання вилученого капіталу та ін.
- 3) Записи в первинних документах, регістрах обліку та у звітності.

4) Інформація про порушення ведення в обліку нестачі, зловживання, які знайшли документальне підтвердження в актах ревізії, перевірок, звітах аудиторів.

Необхідно пригадати, які питання, визначені в темі, пов'язані з об'єктами або групами об'єктів перевірки та які аудиторські докази, розглядаються на трьох основних групах носіїв інформації:

- А) фінансовій звітності;
- Б) реєстрах обліку;
- В) первинних документах.

Відображення об'єктів власного капіталу у фінансовій звітності, а саме: Статутний капітал – Баланс (Звіт про фінансовий стан) код рядка – 1400 Зареєстрований (пайовий) капітал, Звіт про власний капітал – графа 7 «Резервний капітал».

Регістрами аналітичного обліку капіталу є:

- журнальна форма – Журнал 7;
- спрощена форма – Відомість 5-м;
- книжково-журнальна форма: за всіма видами капіталу (крім пайового) – Книга К – 39; пайовий капітал – Книга К-20 (20-1).

Окремих первинних документів для складових власного капіталу, які застосовуються тільки для їх відображення, не існує.

Тому, первинними документами з обліку власного капіталу є документи, що використовуються для обліку кореспондуючих до власного капіталу об'єктів.

Якщо капітал (здебільше – статутний), згідно визначених у певних документах часток, формується необоротними активами, грошовими коштами та запасами, то склад первинних документів буде наступним (табл.9.1).

Таблиця 9.1

Первинні документи з формування власного капіталу необоротними активами, грошовими коштами та запасами

Група активів	Первинні документи
Грошовими коштами (один з зазначених документів у залежності від форми оплати)	- Прибутковий касовий ордер Форма № КО-1; - Платіжне доручення; - Повідомлення/квитанція.
Запасами (незалежно від виду) – весь наданий комплект	- Акт оцінки ТМЦ – шифр відсутній; - Акт приймання – передачі ТМЦ – шифр відсутній; - Прибутковий ордер Форма № М-4.
Необоротними активами (основними засобами) – весь наданий комплект	- Акт оцінки ТМЦ – шифр форми відсутній; - Акт приймання – передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів Форма № ОЗ – 1.
Нематеріальними активами (право інтелектуальної власності) – весь наданий комплект	- Акт оцінки ТМЦ – шифр форми відсутній; - Акт введення в господарський оборот об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів Форма № НА-1

Завданнями аудиту власного капіталу в цілому є:

- перевірка достовірності відображення показників щодо власного капіталу в обліку та звітності, встановлення законності й правильності їх формування та цілеспрямованого використання;
- встановлення повноти формування статутного (іншого зареєстрованого) капіталу, відповідності фактичних внесків учасників умовам установчих документів, дотримання строків внесення часток до статутного (іншого зареєстрованого) капіталу;
- перевірка розрахунків щодо неоплаченого та вилученого капіталів;
- перевірка стабільності величини статутного (іншого зареєстрованого) капіталу, його відповідності розміру, визначеному установчими документами;
- перевірка правильності формування та використання інших видів капіталу: пайового, додаткового, резервного, капіталу у дооцінках.

Аудит власного капіталу необхідно розпочати із ознайомлення з фінансовою звітністю та загальними документами підприємства.

Після отримання завдання на проведення аудиту власного капіталу, склавши план і програму проведення аудиту, аудитор відповідно до неї розпочинає проводити перевірку.

При проведенні аудиту аудиторська фірма повинна виділити для себе, принаймні, чотири напрями перевірки:

1) аудит установчих документів (припускає перевірку юридичних основ на право функціонування економічного суб'єкта відповідно до чинного законодавства);

2) аудит формування статутного (іншого зареєстрованого) капіталу (перевірка правильності та своєчасності формування статутного капіталу);

3) аудит розрахунків із засновниками (перевірка правильності формування статутного капіталу, проміжних і остаточних розрахунків із засновниками (учасниками));

4) аудит оподаткування при формуванні статутного (іншого зареєстрованого) капіталу і при розрахунках із засновниками (перевірка нарахування і сплати податків та інших обов'язкових платежів).

Для узагальнення інформації про стан і рух статутного капіталу економічного суб'єкта призначений пасивний балансовий субрахунок 401 «Статутний капітал», на якому відображається статутний капітал господарських товариств, державних і комунальних підприємств. За кредитом субрахунку 401 «Статутний капітал» відображається збільшення статутного капіталу, за дебетом – його зменшення (вилучення). Сальдо за цим рахунком повинно відповідати розміру статутного капіталу, зафіксованому в установчих документах підприємства.

Аудитору необхідно перевірити чи проводяться записи по субрахунках 401 та 403 «Інший зареєстрований капітал» лише у випадках збільшення чи зменшення статутного (іншого зареєстрованого) капіталу. Треба нагадати, що такі зміни необхідно відображати тільки у встановленому порядку і тільки після внесення відповідних змін в установчі документи підприємства.

До типових та можливих порушень по операціях з обліку власного капіталу слід віднести:

- незадовільне оформлення первинних документів;
- порушення нормативних документів щодо формування та використання видів власного капіталу;
- невнесення (неповне внесення) впродовж першого року засновниками часток до статутного капіталу;
- несвоєчасне внесення змін до реєстру акціонерів (якщо їх чисельність більша за 50 %);
- неправильне документування часток засновників, які були внесені до статутного (іншого зареєстрованого) капіталу або повернуті;
- залишок за кредитом субрахунків 401 «Статутний капітал» або 403 «Інший зареєстрований капітал» не відповідає заявленому в установчих документах;
- недотримання вимог нормативних документів;
- наявність фіктивних документів;
- невідповідність даних аналітичного та синтетичного обліку тощо.

Висновок: Всі виявлені порушення в процесі аудиту повинні бути зафіксовані у робочих документах аудитора з посиланням на копії первинних документів і реєстрів, які аудитор повинен прикласти до свого звіту.

Для накопичення інформації аудиторів доцільно використовувати таблиці, у яких відображаються всі викривлення: помилки, розбіжності, зловживання тощо, що надасть більше можливостей для визначення загальної суми викривлень.

2. Аудит кредиторської заборгованості. *Мета* аудиту кредиторської заборгованості – зібрати докази щодо висловлення думки аудитора про правильність, своєчасність та повноту відображення в обліку розрахунків підприємства з постачальниками та іншими кредиторами.

Предмет аудиту – господарські процеси та операції, пов'язані з розрахунками підприємства за зобов'язаннями перед кредиторами, а також відносини, що виникають при цьому на підприємстві та за його межами.

Об'єктами аудиту зобов'язань можуть бути:

1) Елементи облікової політики: П(С)БО, якими керується підприємство при веденні обліку зобов'язань; номенклатура робочих бухгалтерських рахунків; порядок проведення інвентаризації розрахунків; форми бланків документів, реєстрів обліку, звітності; терміни подання документів до бухгалтерії для пред'явлення рахунків.

2) Операції з обліку розрахунків: з постачальниками та підрядниками; за кредитними операціями; з різними кредиторами та іншими операціями; за податками; за зборами; з оплати праці та ін.

3) Записи в первинних документах, реєстрах обліку та у звітності.

4) Інформація про порушення ведення в обліку нестачі, зловживання, які знайшли документальне підтвердження в актах ревізій, перевірок, висновках аудиторів і постановках правоохоронних органів.

Джерела аудиторських доказів щодо окремого об'єкта або групи об'єктів перевірки, розглядаються з використанням трьох основних груп носіїв інформації:

- А) фінансова звітність;
- Б) реєстри обліку;
- В) первинні документи.

Баланс (Звіт про фінансовий стан) відображає у рядку 1615 Поточну кредиторська заборгованість за: товари, роботи, послуги.

Реєстрами аналітичного обліку зобов'язань є: журнальна форма; спрощена форма (Відомість 3-м); книжково-журнальна форма: короткострокові позики – Книга К-39; векселі видані – Книга К-17 або К-39; постачальники та підрядники – Книга К-15 (15а) або К-17; податки й платежі – Книга К-17; інші кредитори – Книга К-17 або К-39.

Зупинимось тільки на одній кредиторській заборгованості, яка найчастіше виникає на підприємстві.

Первинними бухгалтерським документами щодо виникнення заборгованості перед постачальниками та підрядниками є документи з надходження товарів, виробничих запасів, МШП, здійснених виконаних робіт, наданих послуг:

- Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів Форма № М-11, Видаткова накладна або Товарно-транспортна накладна Форма № 1- ТН, що одержуються в момент, коли визначені об'єкти надійшли на склад;

- Акт виконаних робіт (наданих послуг) – одержуються в момент, коли роботи було виконано чи послуги було надано;

- Податкова накладна, складається одночасно із Накладною-вимогою форми №11, Видатковою накладною або Актом виконаних робіт (наданих послуг) в момент відвантаження або виконання, якщо постачальник/підрядник є платником ПДВ.

Зменшується кредиторська заборгованість, як правило, шляхом оплати підприємством постачальнику/підряднику за отримані товари, виробничі запаси, малоцінні та швидкозношувані предмети, виконані роботи, надані послуги, що відображається платіжними документами.

Завданнями аудиту кредиторської заборгованості є:

- перевірка достовірності залишків;
- дотримання фінансово-розрахункової дисципліни та її вплив на платоспроможність підприємства;

- реальність кожної заборгованості, особливо простроченої;

- встановлення основної форми розрахунків з постачальниками та підрядниками;

- правильність віднесення за термінами погашення, законність виникнення і своєчасність погашення кредиторської заборгованості.

Програму аудиту необхідно скласти на основі плану, деталізуючи завдання з визначенням конкретних процедур, джерел аудиторських доказів (звітність, реєстри обліку, первинні документи, документи від інших осіб та зібрана інформація аудиторами), термінів аудиту.

Починається аудит з оцінки методики та організації обліку зобов'язань, зазначених у Наказі про облікову політику:

- оцінює наявність та терміни кредиторської заборгованості;

- уточнює у робочому плані рахунків, які саме рахунки і субрахунки використовує підприємство і яким чином деталізує інформацію щодо кредиторської заборгованості.

На основі завдання та програми проведення перевірки, аудитор приступає до проведення аудиту кредиторської заборгованості.

Розглянемо методику проведення за одним напрямом: аудит розрахунків з постачальниками та підрядниками. Після ознайомлення з обліковою політикою, робочим планом рахунків і посадовою інструкцією бухгалтера, необхідно починати порівнювати суми заборгованості по Балансу (Звіту про фінансовий стан) з даними Оборотної відомості за рахунком 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», Головною книгою та регістрами аналітичного обліку.

Також необхідно з'ясувати терміни виникнення кредиторської заборгованості, виявити наявність заборгованості, термін позивної давності за якою минув і за якою пройшло більше, ніж 90 днів від терміну її виникнення та терміну погашення, визначеного договором. При перевірці аналітичного обліку необхідно з'ясувати, чи всі залишки на кінець попереднього місяця у розрізі постачальників або підрядників відповідають сумах залишків на початок наступного місяця, а також виявити прострочену кредиторську заборгованість.

Кредиторська заборгованість терміном більше одного необхідно перевірити від моменту виникнення до моменту її погашення чи списання, обов'язково проаналізувати первинні документи, відповідно до яких така кредиторська заборгованість погашена.

Крім того, аудитор повинен перевірити, яким чином закрита прострочена кредиторська заборгованість, термін позивної давності за якою минув, при цьому з'ясувати наявність Наказу керівника про віднесення цієї заборгованості на доходи та правильність відображення даних господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку.

До типових та можливих порушень по операціях з обліку кредиторської заборгованості слід віднести:

- незадовільне оформлення первинних документів (застосування нетипових чи недоречних форм, відсутність підписів, печаток, не заповнення всіх необхідних реквізитів);

- безпідставне відвантаження готової продукції, товарів, здійснення робіт, послуг тощо і виникнення кредиторської заборгованості;

- неправильна класифікація сум кредиторської заборгованості на довгострокову та короткострокову;

- зарахування сплачених сум кредиторської заборгованості на погашення заборгованості невідповідних кредиторів тощо.

Висновок: При виявленні відхилень чи зловживань, обов'язково здійснюються записи до робочих документів із підтвердженням відповідними доказами (копії документів, регістрів, договорів тощо).

3. Аудит валових доходів і витрат підприємства. 4. Аудит фінансових результатів. Мета аудиту витрат, доходів і фінансових результатів – зібрати достатні та прийнятні докази для формування думки аудитора щодо достовірності,

об'єктивності та законності відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності витрат, доходів та фінансових результатів, а також установити дотримання підприємством вимог П(С)БО 15 «Дохід» та П(С)БО 16 «Витрати».

Предмет аудиту витрат, доходів і фінансових результатів – господарські процеси та операції, пов'язані з накопиченням та списанням витрат діяльності, з визначенням доходів та фінансових результатів діяльності, а також відносини, що виникають при цьому в середині підприємств та за його межами.

Об'єктами аудиту витрат, доходів і фінансових результатів можуть бути:

1) Елементи облікової політики: П(С)БО, якими керується підприємство при веденні обліку витрат, доходів і фінансових результатів; номенклатура робочих бухгалтерських рахунків; розмежування витрат за кожною класифікаційною групою витрат від звичайної діяльності; критерії оцінювання витрат; розмежування доходу за кожною класифікаційною групою доходів від звичайної діяльності; первинні документи з обліку витрат, доходів і фінансових результатів.

2) Операції з обліку: собівартості реалізації готової продукції, товарів, робіт, послуг; витрат періоду за складовими; витрат за елементами; фінансових витрат; інших витрат; доходу від реалізації продукції, товарів, виконання робіт, надання послуг; інших операційних доходів; доходів від участі в капіталі; інших фінансових доходів; фінансових результатів за видами діяльності тощо.

3) Записи в первинних документах, регістрах обліку та у звітності.

4) Інформація про порушення ведення в обліку, зловживання, які знайшли документальне підтвердження в актах ревізії, перевірок, звітах аудиторів.

Джерела аудиторських доказів об'єктів перевірки розглядаються за трьома основними групами носіїв інформації:

А) фінансової звітності (Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), Примітки до річної фінансової звітності);

Б) Регістри аналітичного обліку витрат є: журнальна форма – Журнал 5 або 5а; спрощена форма – Відомість 5-м; книжково-журнальна форма: собівартість реалізованої готової продукції – Книга К-17 або К-39; собівартість реалізованих товарів - Книга К-17 або К-39; собівартість реалізованих робіт і послуг – Книга К-39; адміністративні витрати – Книга К-21; витрати на збут – Книга К-22 або К-23; інші види витрат діяльності – Книга К-39.

Регістрами аналітичного обліку доходів та фінансових результатів є:

- журнальна форма – Журнал 6;
- спрощена система – Відомість 5-м;
- книжково-журнальна форма – Книга К-39.

В) Первинні документи з обліку витрат, доходів і фінансових результатів. Первинні документи, які притаманні тільки витратам, в практиці національного обліку відсутні.

Відображення та накопичення собівартості реалізації відбувається на підставі Бухгалтерської довідки (розрахунків бухгалтерії) або з використанням документів, розроблених підприємством самостійно для обліку виробництва.

Перелік первинних документів з визнання (накопичення) адміністративних витрат та витрат на збут практично не відрізняється:

- нарахування необоротних активів - ОЗ-14, ОЗ-15, ОЗ-16 або розрахунок, складений на самостійно виготовленій формі документу;
- списання виробничих запасів – накладна певного виду (М-11, Видаткова накладна, ТН-1 тощо);
- списання МШП – МШ-8;
- списання витрат на відрядження – Звіт про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт;
- нарахування заробітної плати – П-5, П-6, П-7 тощо.

Для визначення (накопичення) інших операційних витрат використовуються як документи, зазначені для адміністративних витрат і витрат на збут, так і документи, пов'язані з результатами інвентаризації товарно-матеріальних цінностей:

- Інвентаризаційний опис основних засобів Форма інв-1;
- Інвентаризаційний опис об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів Форма НА-4;
- Інвентаризаційний опис товарно-матеріальних цінностей Форма М-21 та ін.

Списання всіх видів витрат на фінансовий результат оформляється Бухгалтерськими довідками (розрахунками бухгалтерії).

Первинні документи, які притаманні тільки доходам і фінансовим результатам в практиці національного обліку також відсутні.

Первинними документами, що підтверджують наявність та суму доходів від реалізації є: накладна певного виду; акт виконаних робіт (наданих послуг); податкова накладна (якщо продавець є платником ПДВ); договори з покупцями (не є обов'язковими).

Формування фінансового результату та використання прибутку також оформлюється Бухгалтерськими довідками (розрахунками бухгалтерії).

Завдання аудиту витрат, доходів і фінансових результатів:

- перевірка правильності віднесення витрат і доходів до певних видів діяльності;
- перевірка правильності визначення фінансового результату від основної, операційної, фінансової, інвестиційної діяльності;
- перевірка правильності визначення чистого фінансового результату до оподаткування;
- перевірка правильності розрахунку суми витрат (доходу) з податку на прибуток;
- перевірка правильності визначення чистого фінансового результату після оподаткування;
- перевірка відповідності показників за витратами, доходами і фінансовими результатами Звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) нормативним документам, які регламентують порядок його підготовки;
- правильність відображення витрат, доходів і фінансових результатів у системі бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Програму аудиту доходів, витрат і фінансових результатів доцільно складати за окремими напрямками видів діяльності: основної, іншої операційної, фінансової

та інвестиційної на основі завдань і плану, деталізуючи процедури та визначаючи джерела отримання доказів. Крім того, необхідно врахувати, скільки осіб будуть приймати участь у перевірці та термін перевірки, визначений завданням для проведення аудиту доходів, витрат і фінансових результатів.

Загальні підходи при проведенні аудиту витрат, доходів і фінансових результатів необхідно поділити на наступні етапи:

- *попереднє вивчення* Звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) щодо правильності складання та наявності можливих відхилень за даними реєстрів обліку. Для цього необхідно скористатись даними Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід), Головної книги, Оборотної відомості за синтетичними рахунками, реєстрами обліку за рахунками 79 «Фінансові результати», 70 «Доходи від реалізації», 71 «Інший операційний дохід», 72 «Дохід від участі в капіталі», 73 «Інші фінансові доходи», 74 «Інші доходи», 90 «Собівартість реалізації», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші витрати операційної діяльності», 95 «Фінансові витрати», 96 «Втрати від участі в капіталі», 97 «інші витрати», 98 «Податок на прибуток». При виявленні відхилень аудитор фіксує ці факти у своїх робочих документах. Якщо відхилень не виявлено, аудитор переходить до наступного етапу;

- *перевірка витрат* здійснюється за декількома напрямками, а саме:

1) Перевірка правильності списання на витрати прямих матеріальних, трудових, інших прямих та загальновиробничих витрат і формування виробничої собівартості – за рахунком 23 «Виробництво» та собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) – за рахунком 90 «Собівартість реалізації».

2) Перевірка правильності відображення адміністративних витрат і витрат на збут, які не включаються до складу виробничої собівартості та собівартості реалізації.

При здійсненні аудиту даних видів витрат необхідно використовувати П(С)БО 16 «Витрати», перевіряти дані синтетичного і аналітичного обліку за рахунками 92 «Адміністративні витрати» та 93 «Витрати на збут», з'ясувати наявність розробленого та затвердженого Наказом про облікову політику підприємства склад статей означених витрат, первинні документи з правильності списання матеріальних витрат на потреби апарату управління підприємства та потреби збуту, правильність нарахування заробітної плати, а саме – перевірити віднесення нарахованої заробітної плати працівникам на певний вид витрат, при цьому з'ясувати правильність включення витрат із заробітної плати за демонтаж, ремонт чи монтаж основних засобів, а також витрати за обслуговування основних засобів, переданих у оренду. Аудиторіві необхідно пам'ятати, що закриття рахунків 92 та 93 здійснюється тільки у дебет субрахунку 791 «Результат операційної діяльності».

3) Перевірка правильності відображення як в обліку, так і у звітності інших операційних витрат у розрізі субрахунків і в цілому за рахунком 94 «Інші витрати операційної діяльності». Закривається рахунок 94 у дебет субрахунку 791 «Результат операційної діяльності».

4) Перевірка відображення у обліку та звітності фінансових витрат, втрат від участі в капіталі та інших витрат, а також витрат від надзвичайних подій.

При аудиті цих видів витрат необхідно перевірити та порівняти дані синтетичного та аналітичного обліку за рахунками 95 «Фінансові витрати», 96 «Втрати від участі в капіталі», 97 «Інші витрати», з'ясувати чинність кожної господарської операції, методику нарахування і списання витрат за кожним конкретним випадком. Закриття рахунків 95 та 96 здійснюється тільки у дебет субрахунку 792 «Результат фінансових операцій», рахунок 97 – у дебет субрахунку 793 «Результат іншої діяльності».

- *перевірка доходів* також здійснюється поетапно, а саме:

1) Аудит доходів від реалізації (інакше – доходів від основної операційної діяльності) доцільно починати зі з'ясування галузевих особливостей та внутрішніх стандартів, а саме – з Наказу про облікову політику, з договорів продажу, їх реєстрація, ведення та оформлення.

Аудит починається з порівняння даних Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) з даними Оборотної відомості за синтетичними рахунками, даними Головної книги, регістрів аналітичного обліку за рахунком 70 «Доходи від реалізації».

Аудитор повинен перевірити відповідність між реалізованою продукцією (товарами), виконаними роботами, наданими послугами та даними регістрів обліку за рахунками 30 «Готівка», 31 «Рахунки в банках», 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками».

Крім того, аудитор повинен перевірити правильність оформлення випуску продукції та його відповідність її реалізації. Закриття субрахунків 701 «Дохід від реалізації готової продукції», 702 «Дохід від реалізації товарів» та 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг» здійснюється у кредит субрахунку 791 «Результат операційної діяльності».

2) Аудит інших операційних доходів.

3) Аудит доходу від участі в капіталі, аудит інших фінансових доходів, аудит інших доходів.

За цими етапами аудитор повинен перевірити правильність відображення доходів від оренди основних засобів, операцій з іноземною валютою, доходів від фінансових операцій, капітальних інвестицій тощо. Закриття рахунку 71 «Інший операційний дохід», здійснюється у кредит субрахунку 791 «Результат операційної діяльності», рахунків 72 «Дохід від участі в капіталі» та 73 «Інші фінансові доходи» - у дебет субрахунку 792 «Результат фінансових операцій», рахунку 74 «Інші доходи» - у дебет субрахунку 793 «Результат іншої діяльності».

- *перевірка фінансових результатів*.

До типових та можливих порушень по операціях з обліку витрат, доходів і фінансових результатів слід віднести:

- незадовільне оформлення первинних документів (застосування нетипових чи недоречних форм, відсутність підписів, печаток, не заповнення всіх необхідних реквізитів) або взагалі – відсутність первинних документів;

- віднесення на собівартість реалізованої продукції витрат операційної діяльності (витрат на відрядження понад норм, оплати викидів шкідливих речовин понад ліміт, витрат, пов'язаних з митними процедурами тощо);
- відсутність достовірної оцінки витрат і доходів та неймовірність щодо економічної вимоги;
- неправильне формування доходів та витрат за бартерними операціями;
- неправильне розмежування витрат за звітними періодами;
- неправильне визначення собівартості реалізації за галузями, видами діяльності;
- неможливість або неправильне визначення достовірної оцінки ступеня завершеності виконаних робіт;
- неналежність відображених доходів підприємству;
- неправильна класифікація доходів за видами діяльності підприємства;
- неправильність визначення чистого доходу;
- неправильно визначено фінансовий результат до оподаткування;
- невідповідність даних аналітичного та синтетичного обліку тощо.

Висновок: Аудит фінансових результатів необхідно починати з порівняння даних Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід), Оборотної відомості за синтетичними рахунками, Головної книги, реєстрів аналітичного обліку за рахунком 79 «Фінансові результати».

5. Аудит використання фондів і цільового фінансування. До цільового фінансування і цільових надходжень належать кошти, які виділяються для здійснення заходів цільового призначення (у тім числі отримана гуманітарна допомога). Кошти цільового фінансування і цільових надходжень можуть надходити як субсидії, асигнування з бюджету та позабюджетних фондів, цільові внески фізичних та юридичних осіб тощо.

Кошти, одержані з фонду для здійснення заходів щодо ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та соціального захисту населення, мають також суворе цільове призначення, тобто їх використання на виплату допомоги й компенсацій громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Для обліку цільового фінансування і цільових надходжень призначений рахунок 48 «Цільове фінансування і цільові надходження». За кредитом рахунка 48 відображають кошти цільового призначення, отримані як джерело фінансування певних заходів, за дебетом - використані суми за певними напрямками, визнання їх доходом, а також повернення невикористаних сум.

Аналітичний облік коштів цільового фінансування і цільових надходжень та витрат здійснюється за їх призначенням та джерелами надходжень.

Висновок: Основними завданнями бухгалтерського обліку цільових надходжень і цільового фінансування є: своєчасне документальне оформлення операцій з цільового фінансування і цільових надходженнях та їх використання відповідно до чинного законодавства України; систематизація інформації про наявність та рух коштів для здійснення заходів цільового призначення, а також про обсяг цільового фінансування і цільових надходжень.

Загальний висновок: *Мета* аудиту власного капіталу – встановити достовірність первинних даних відносно формування та використання власного капіталу, повноти та своєчасності відображення інформації в первинних та зведених документах й облікових регістрах, правильність ведення обліку власного капіталу відповідно до установчих документів та облікової політики, достовірність відображення стану власного капіталу у звітності підприємства.

Предмет аудиту власного капіталу – господарські операції та процеси, пов'язані з формуванням власного капіталу та його складових, а також відносини, що виникають при цьому між підприємствами та його власниками та учасниками.

Об'єктами аудиту власного капіталу можуть бути: елементи облікової політики; операції з обліку; записи в первинних документах, регістрах обліку та у звітності; інформація про порушення ведення в обліку нестачі, зловживання, які знайшли документальне підтвердження в актах ревізії, перевірок, звітах аудиторів.

Аудиторські докази, розглядаються на трьох основних групах носіїв інформації: фінансовій звітності; регістрах обліку; первинних документах.

Аудит власного капіталу необхідно розпочати із ознайомлення з фінансовою звітністю та загальними документами підприємства.

Після отримання завдання на проведення аудиту власного капіталу, склавши план і програму проведення аудиту, аудитор відповідно до неї розпочинає проводити перевірку.

Мета аудиту кредиторської заборгованості – зібрати докази щодо висловлення думки аудитора про правильність, своєчасність та повноту відображення в обліку розрахунків підприємства з постачальниками та іншими кредиторами.

Предмет аудиту – господарські процеси та операції, пов'язані з розрахунками підприємства за зобов'язаннями перед кредиторами, а також відносини, що виникають при цьому на підприємстві та за його межами.

Об'єктами аудиту зобов'язань можуть бути: елементи облікової політики; операції з обліку розрахунків; записи в первинних документах, регістрах обліку та у звітності; інформація про порушення ведення в обліку нестачі, зловживання, які знайшли документальне підтвердження в актах ревізій, перевірок, висновках аудиторів і постановках правоохоронних органів.

Джерела аудиторських доказів щодо окремого об'єкта або групи об'єктів перевірки, розглядаються з використанням трьох основних груп носіїв інформації: фінансова звітність; реєстри обліку; первинні документи.

Програму аудиту необхідно скласти на основі плану, деталізуючи завдання з визначенням конкретних процедур, джерел аудиторських доказів (звітність, реєстри обліку, первинні документи, документи від інших осіб та зібрана інформація аудитором), термінів аудиту.

На основі завдання та програми проведення перевірки, аудитор приступає до проведення аудиту кредиторської заборгованості.

Мета аудиту витрат, доходів і фінансових результатів – зібрати достатні та прийнятні докази для формування думки аудитора щодо достовірності, об'єктивності та законності відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій

звітності витрат, доходів та фінансових результатів, а також установити дотримання підприємством вимог П(С)БО 15 «Дохід» та П(С)БО 16 «Витрати».

Предмет аудиту витрат, доходів і фінансових результатів – господарські процеси та операції, пов'язані з накопиченням та списанням витрат діяльності, з визначенням доходів та фінансових результатів діяльності, а також відносини, що виникають при цьому в середині підприємств та за його межами.

Об'єктами аудиту витрат, доходів і фінансових результатів можуть бути: елементи облікової політики; операції з обліку; записи в первинних документах, регістрах обліку та у звітності; інформація про порушення ведення в обліку, зловживання, які знайшли документальне підтвердження в актах ревізії, перевірок, звітах аудиторів.

Джерела аудиторських доказів об'єктів перевірки розглядаються за трьома основними групами носіїв інформації: фінансової звітності; регістри аналітичного обліку витрат; первинні документи з обліку витрат, доходів і фінансових результатів. Первинні документи, які притаманні тільки витратам, в практиці національного обліку відсутні.

Загальні підходи при проведенні аудиту витрат, доходів і фінансових результатів необхідно поділити на наступні етапи: *попереднє вивчення; перевірка витрат; перевірка доходів; перевірка фінансових результатів.*

Кошти цільового фінансування і цільових надходжень можуть надходити як субсидії, асигнування з бюджету та позабюджетних фондів, цільові внески фізичних та юридичних осіб тощо.

5. Закріплення нових знань

Продовжити відповідь.

Критерії оцінювання:

1 правильна відповідь - 0,5 бал, максимальна кількість балів 2,5 бали.

Бланк для відповідей студента _____

Варіант 1

№ з/п.	Твердження
1.	<i>Мета</i> аудиту власного капіталу –
2.	До типових та можливих порушень по операціях з обліку витрат, доходів і фінансових результатів слід віднести:
3.	Загальні підходи при проведенні аудиту витрат, доходів і фінансових результатів необхідно поділити на наступні етапи:
4.	<i>Об'єктами</i> аудиту зобов'язань можуть бути:
5.	<i>Мета</i> аудиту кредиторської заборгованості –
Загальна кількість балів -	

Правильна відповідь
Варіант 1

№ з/п.	<i>Твердження</i>
1.	<i>Мета</i> аудиту власного капіталу – встановити достовірність первинних даних відносно формування та використання власного капіталу, повноти та своєчасності відображення інформації в первинних та зведених документах й облікових регістрах, правильність ведення обліку власного капіталу відповідно до установчих документів та облікової політики, достовірність відображення стану власного капіталу у звітності підприємства.
2.	До типових та можливих порушень по операціях з обліку витрат, доходів і фінансових результатів слід віднести: незадовільне оформлення первинних документів (застосування нетипових чи недоречних форм, відсутність підписів, печаток, не заповнення всіх необхідних реквізитів) або взагалі – відсутність первинних документів; віднесення на собівартість реалізованої продукції витрат операційної діяльності (витрат на відрядження понад норм, оплати викидів шкідливих речовин понад ліміт, витрат, пов'язаних з митними процедурами тощо); відсутність достовірної оцінки витрат і доходів та неймовірність щодо економічної вимоги; неправильне формування доходів та витрат за бартерними операціями; неправильне розмежування витрат за звітними періодами тощо.
3.	Загальні підходи при проведенні аудиту витрат, доходів і фінансових результатів необхідно поділити на наступні етапи: <i>попереднє вивчення; перевірка витрат; перевірка доходів; перевірка фінансових результатів.</i>
4.	<i>Об'єктами</i> аудиту зобов'язань можуть бути: елементи облікової політики; операції з обліку розрахунків; записи в первинних документах, регістрах обліку та у звітності; інформація про порушення ведення в обліку нестачі, зловживання, які знайшли документальне підтвердження в актах ревізій, перевірок, висновках аудиторів і постановках правоохоронних органів.
5.	<i>Мета</i> аудиту кредиторської заборгованості – зібрати докази щодо висловлення думки аудитора про правильність, своєчасність та повноту відображення в обліку розрахунків підприємства з постачальниками та іншими кредиторами.

Бланк для відповідей студента _____

Варіант 2

№ з/п.	Твердження
1.	<i>Предмет</i> аудиту власного капіталу –
2.	<i>Об'єктами</i> аудиту власного капіталу можуть бути:
3.	<i>Мета</i> аудиту витрат, доходів і фінансових результатів –
4.	До типових та можливих порушень по операціях з обліку кредиторської заборгованості слід віднести:
5.	Аудит власного капіталу необхідно розпочати із....
Загальна кількість балів -	

Правильна відповідь

Варіант 2

№ з/п.	Твердження
1.	<i>Предмет</i> аудиту власного капіталу – господарські операції та процеси, пов'язані з формуванням власного капіталу та його складових, а також відносини, що виникають при цьому між підприємствами та його власниками та учасниками.
2.	<i>Об'єктами</i> аудиту власного капіталу можуть бути: елементи облікової політики; операції з обліку; записи в первинних документах, регістрах обліку та у звітності; інформація про порушення ведення в обліку нестачі, зловживання, які знайшли документальне підтвердження в актах ревізії, перевірок, звітах аудиторів.
3.	<i>Мета</i> аудиту витрат, доходів і фінансових результатів – зібрати достатні та прийнятні докази для формування думки аудитора щодо достовірності, об'єктивності та законності відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності витрат, доходів та фінансових результатів, а також установити дотримання підприємством вимог П(С)БО 15 «Дохід» та П(С)БО 16 «Витрати».
4.	До типових та можливих порушень по операціях з обліку кредиторської заборгованості слід віднести: незадовільне оформлення первинних документів (застосування нетипових чи недоречних форм, відсутність підписів, печаток, не заповнення всіх необхідних реквізитів); безпідставне відвантаження готової продукції, товарів, здійснення робіт, послуг тощо і виникнення кредиторської заборгованості; неправильна класифікація сум кредиторської заборгованості на довгострокову та короткострокову; зарахування сплачених сум кредиторської заборгованості на погашення заборгованості невідповідних кредиторів тощо.

5.	Аудит власного капіталу необхідно розпочати із ознайомлення з фінансовою звітністю та загальними документами підприємства.
----	--

Обговорюють помилки з викладачем.

6. Підсумки заняття

Закріпивши знання з нової теми, ми повинні в кінці заняття продовжити відповідь: Я знаю...., Я вмюю...., Я нового дізнався..., Я попрацюю над....

Робимо підсумок сьогоднішнього заняття. Виходячи з позитивних висновків, можна зробити висновок, що матеріал не складний і дався легко. Оголошення оцінок.

7. Домашнє завдання

Вивчити і опрацювати новий матеріал.

Законспектувати СРС: Вплив штрафних санкцій на фінансовий стан підприємства. Квартальна і річна звітність. Аудит Головної книги підприємства. Зіставлення показників Головної книги, журналів-ордерів з даними фінансової звітності підприємства. Порядок визначення вірогідності фінансової звітності.

Законспектувати СРС: Коефіцієнт ліквідності. Коефіцієнт покриття. Коефіцієнт абсолютної ліквідності. Коефіцієнт фінансової стійкості. Коефіцієнт фінансової незалежності. Коефіцієнт ефективності активів підприємства. Коефіцієнт ефективності капіталу.

Література:

1. Виноградова М.О. Аудит: навч. посіб./М.О.Виноградова, Л.І.Жиднєєва – К.: «Центр учбової літератури», 2014.- 656с. [ст. 312-325], [ст.330-348].
2. Огійчук М.Ф., Новіков І.Т., Рагуліна І.І. Аудит: організація і методика: Навч. посібник. 2-ге вид., перероб. і допов. – К.: Алерта, 2012. – 664 с. [ст. 324-379].

Укладач : викладач, спеціаліст II категорії
Минич Ю.В.